

פ ר ט י כ ל מ.ט. ג/15

מישיבת ועדת הכנסת שהתקיימה ביום
שלישי, י"ב בטבת תשי"א (19.12.1950)
בשעה 8.30 לפנה"צ.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת
ב. נייר - סגן יו"ר הכנסת

ג ר כ ח י ם :

חברי הועדה:

- י. הררי - היו"ר
- פ. אילנית
- י. בר-יהודה
- ד. בר-דב-האי
- ט. בן-עמי
- ט. גרבווסקי
- א.י. גרינברג
- א. ג'רג' זרה
- ת. טובי
- ט. יערי
- צ. יהודה
- י. כסה
- ש. כץ
- ש. מיקוניס
- ט. נורוק
- י. סרלין
- א. ציזלינג
- א. שפטל
- א. תבורי
- ז. גלוסקא (בזכות דעה מיעצת)
- ב. ילין-מור (בזכות דעה מיעצת).

מוזמנים:

- ח. צדוק - המשנה ליועץ המשפטי
- פרנץ שקי - מטעם משרד המשפטים
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת

ח ט ר י ם :

- ע. אסף
- ח. בן-אשר
- א. רזיאל-נאור
- ח. רובין
- א. מזור
- ה. קוק

סדר-היום:

1. תקנון הכנסת - פרק י"ג סעיף 67
2. ענין יחס השואה וצום י"ב בטבת.
3. הצעה לסדר היום של חבר הכנסת ילין-מור בענין
אדישותה של ממשלת ישראל כלפי הצעד הפוליטי
בטווה דתי של הכנסיה הקתולית בהר-ציון.

י. הררי:

על ידי הצבעת כל הסעיפים לחוד, יכל לפעמים להתקבל מצב שכמה מן הסעיפים מתקבלים וכמה לא, ובסופו של דבר משתנה רוח ההצעה. יכולים לקבוע שבמקרה שהכנסת מחליטה לשנות את סדר ההצבעה ועל-ידי כך את רוח ההצעה, יכל מציע ההצעה לקחת חזרה את הצעתו, כי הוא רואה שמחבלים בה.

י. כסה:

אני מתנגד לדברי חבר הכנסת בר-יהודה כי יש בהם שנוי מן המקובל אצלנו ביחס לתחיקה. חוק עובב לוועדה וחוזר למליאה עם הסתייגויות והדברים הם מוגדרים. ישנן סיעות ובדרך-כלל החוק בא לכנסת לאחר שנקבעו עמדות הסיעות, אם זה על-ידי הסכמה לסעיפים, אם זה על-ידי הסתייגויות. חבר הכנסת בר-יהודה מציע שלגבי כל סעיף, ובעיקר לגבי סעיף שאין ביחס אליו הסתייגות, יקום חבר ויציע להפריד בזמן ההצבעה. ברוב המקרים פרושה של הפרדה זו, לגבי אלה שהסכימו לסעיף, הוא שיחול שנוי בחוק. זוהי זכות יותר מדי גדולה שנותנים לחברי כנסת. אני תומך בהצעת היושב-ראש שלנו מטעם פשוט מאד. הרוב הוא שאריך להכריע בקשר להצבעה נפרדת.

י. בר-יהודה:

אני מתנגד להצעתו של חבר הכנסת הררי. אני יכל להסכים למתן זכות כזו אך ורק לרוב. אוכל להסכים למתן זכות כזו אך ורק לרוב.

ח. צדוק:

משנה ליועץ המשפטי
אני מבין שכוונת ההצעה היא שאחרי שהחוק חוזר מהוועדה עם רשימת ההסתייגויות, אפשר יהיה בסעיף אחד להפריד בין סעיפי משנה שונים ולהצביע כל סעיף וסעיף לחוד (א. ציזלינג; זה מוטעם על-ידי כולם). אני רוצה להוסיף ניסוח מדוע הדבר הזה נראה לי בבלתי אפשרי. היום הנוהג הוא שמניחים על השלחן שני דוקומנטים - את הצעת החוק שנתקבלה על-ידי דעת הרוב וההסתייגויות. בניסוח ההסתייגויות לוקחים בחשבון שההסתייגויות צריכות להיות מנוסחות בצורה כזאת שאם איזו שהיא הסתייגות תתקבל, היא תוכל להשתלב בנקל במבנה הכללי של החוק, או לבטל סעיף מסויים. על כל פנים, בין שההסתייגות תתקבל, ובין שהיא תפול - ישאר החוק בשלמות. אחרת, נגיע למצב שהחוק יתפורר. חבר שרוצה להציע הפרדה כזאת יכל למצוא דרך להכניס את התיקון הזה בוועדה כדי שהוא ינוסח בצורה כזאת שבמקרה שיתקבל לא יתפורר החוק כולו.

היו"ר י. הררי:

כל זמן שאנחנו מניחים לכנסת להצביע בלי הסתייגויות על כל סעיף וסעיף - אנו מוכרחים להסיק מסקנה שסעיף אחד יכל לפול גם בלא בלי הסתייגויות. יכל להיות מצב שלא תהיה אף הסתייגות, ובסופו של דבר חוק שיש בו 70 סעיפים, רק סעיף אחד ממנו יתקבל. יתכן, שאננו באמת עומדים במצב כזה שאריך לבטל את ההצבעות על סעיפים שאין לגביהם הסתייגויות. יכל להיות מצב שבהצעה אחת ששנים 5 סעיפים והחבר מתנגד לאחד מן החמשה, והוא מסכים ליתר ה-4. הוא אינו יכל להצביע באד כל ההצעה מכיון שהיא כוללת את הסעיף החמישי, אבל הוא רוצה להצביע בעד יתר הארבעה, ולכן הוא מבקש הפרדה. א

אני חוזר להצעתי שבמקרה ויש דרישה כזאת להפריד, אין מוצא אחר מאשר לאפשר גם אצטטא לאחר לדרוש הצבעה של הכנסת אם להפריד או לא והמליאה תחליט. אני מבין שאי-אפשר להכריח בני אדם להצביע בעד הכל; סוף כל סוף החלוקה לסעיפים היא קצת שרירותית.

ביחס לסעיף 67(ב) הוצע לתקן את הנוסח.

ד. בר-רב-האי:

אני מציע לנסח את הסעיף כדלקמן:

"במקרה שאחרי ההצבעה בהצעה עיקרית הועמדה הצעת תיקון להצבעה, תקויים מחדש הצבעה על ההצעה/ העיקרית".

י. הררי:

פסקה מיוחדת בענין הבעיה של הפרדה. עלינו להצביע כעת על הצעת ציזלינג-בר-יהודה שחבר כנסת ושאי לתבוע הפרדה בכל הצבעה, פרט להצבעת אי-אמון לממשלה; וכן על הצעת והצעת חבר הכנסת גרינברג, שכל חבר ושאי לדרוש הפרדה והכנסת היא שמחליטה - לאחר החלטת הכנסת ושאי החבר המציע לקחת חזרה את הצעתו. (א. ציזלינג) הרי זה מוזר שהרוב בכנסת יחליט אם מפרידים את ההצעה שאני הצעתי אותה או לא). הכנסת ריבונית על הסיכום שלה והיא ריבונית להחליט על הפרדה או אי-הפרדה.

א. גרינברג:

אינני יכול להסכים לכך שאני אציע הצעה ומישהו יבוא ויקלקל אותה על-ידי הפרדה. כן אינני יכול להסכים לכך שאקח חזרה את הצעתי - אני מציע אותה ואני רוצה שיצביעו אותה.

א. ציזלינג:

אני מציע לבקש את ועדת המשנה לבחון ולבדוק את הדבר הזה מחדש יחד עם הנשיאות ויושב-ראש הוועדה. ישנן הצעות רבות למליאה; ישנן הצעות שעברו ועדה, ואז הכל בסדר. ישנם טעיפים וישנם טעיפי משנה. אני רואה שאנו מסתבכים ואני מרגיש שנעשה עוול לענין, ולכן אני מבקש ~~שועדת המשנה תבדוק מחדש את הענין.~~

ה ח ל ט ה :

הוחלט להחזיר סעיף 67 לועדת המשנה לעניני תקנון.

הצעות לסדר היום:

מ. גורום:

א. אני מציע לבקש מאת יושב-ראש הכנסת להקדיש היום, בפתיחת הישיבה, מספר מלים ליום השואה; ב. אני מציע, בקשר עם י"ב בסת, יום הזכרון, להחזיל היום את הישיבה בשעה 5.00 במקום ב-4.00.

ג. ילין-מור:

הגשתי לנשיאות לפני כ-4 שבועות הצעה לסדר-היום. לאחר שהגשתי את ההצעה פנה אלי מזכיר הממשלה, ואחר-כך גם פנו אלי בשם משרד החוץ ובקשו ממני לוותר על העלאת הבעיה על סדר-היום. דחית את הבקשה ואני תמהאן שטאז ועד עתה לא הובאה השאלה שלי לסדר-היום.

הי"ד י. הררי:

הענין שלך עומד בסדר-היום שלנו מכיון שיו"ר הכנסת העלה אותו.

צ. יהודה:

אנו דנים בענין התקנון זה זמן רב, ואם נמשיך לעבוד בקצב זה לא נסיים אותו. אני מציע על כן להקדיש דקות מספר לקביעת סדר עבודתנו, כי לסיים את הדיונים בתקנון.

יום השואה - י' בטבת:

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

לא היינו מתווכחים על יום י' בטבת כיום צום, אבל קבעו יום זה ליום השואה. יום השואה הוא יום גדול ונודע לנו עליו רק פוסט-פסטום. ברצוני לקבוע: אינני מבין מי קבע את זאת - אינני מתנגד לזה - האם על דעת המקום? אם הכנסת צריכה להיות סולידרית בענין זה, היא היתה צריכה לדעת על כך קודם לכן. אני קורא עתונים ושומע כל מיני ידיעות. אבל היה צריך להיות איזה אורגן שיקבע את זה. לא ברור לי מאי קבע את זה - האם הרבנות הראשית קבעה את זה? משרד הדתות קבע את זה? הממשלה קבעה את זה? זה איננו ברור וגם אינו ברור. קבעו שיאסר קדיש ותהיה אזכרת בשמות ביום אחד לכל אלה שהושמדו. אבל אינני מבין את כל הענין הזה של קביעת יום גדול כזה בצורה כזאת.

אחמול פנו אלי בשאלה מדוע חברי הכנסת

לא השתתפו ביום הזה. אני מצטער שהרב שאג וחבר הכנסת גניחובסקי אינם פה. לא שמענו כלום מהרבנות הראשית בענין זה, וצריך היה להודיע על כך לכנסת. באופן פרטי אני מאד מאד רגיש לעניינים אלה והנה, פתאום באים שני חברים ומבקשים לדחות את הישיבה. אני שואל אתכם: איפה ישנה הכרזת הרבנות הראשית (ס. נוחום: זה היה בעתונות) זה איננו אקט של פניה לעם. ראשית כל אינני יודע מתי זה היה, אחמול או היום. חבר הכנסת אורי צבי גרינברג כתב לי סכתב ובו הוא מונה על כך שהכנסת כונסה אמש ועל אשר לא השתתף איש מאנשי מחברי הכנסת בטקס על הר-ציון. אפשר לדחות את פליחת הישיבה לשעה - אה) לא בזה הענין. מבקשים ממני להקדיש כמה מלים ליום זה בתחילת הישיבה. עד אשר קבלתי אתמול את מכתבו של חבר הכנסת גרינברג לא הרגשתי כל צורך בכך ואינני סוכן לזה - בתוך כל החולין הזה נכנס פתאום דבר כזה. אינני יודע בכלל אם היה שם אתמול רק בא-כח משרד הדתות, אם היתה הממשלה, או שר הדתות או רק הרב כהנא בלבד. אני בתור אזור רוצה לדעת זאת. השאלה היא, אם הממשלה קבלה הודעה בישיבתה על אקט כזה (ב. ילין-מור: שר הדתות היה באותה שעה בכנסת). הענין הזה אינו בסדר ואינו ברור וועדת הכנסת צריכה להחליט.

יום השואה אינו יום אימפרוביזציוני.

אם נקבע יום השואה הוא צריך להיות מוחלט על ידי הרבנות, הכנסת והממשלה. על הצום אינני חולק. אבל אם מציעים פה שאפסיק בדברי הקדשה ואזכרה לקדושים - לא היתה לי כל הכשרה נפשית לקוות זה. ואינני רוצה לעשות אימפרוביזציות, אם כי אינני חולק על הצורך ביום הזה.

א. ציזלינג:

אני מציע לא לדון היום בשאלה זו, לא להוסיף אף מלה אחת לענין הזה. אם היו"ר ירצה לרגלי הצום לפתוח את הישיבה יותר מאוחר - זה ענינו. אני מזכיר לוועדה שעל שולחנה מונחת הצעה כזאת, שמבאת אותה על-מנת שיהיה דיון. על הבעיה הזאת צריך לדון, אבל לא היום.

א.י. גרינברג:

אני חושב שהדרישה היא צנועה מדי אבל רצינית מדי שנעבור עליה לסדר-היום.

א. ציזלינג:

אינני מציע לעבור לסדר-היום - אני מציע לדון על זה בפעם אחרת.

צ. יהודה:

חבר הכנסת גרינברג מסיר את הצעתו.

ה. ח. ל. ט. ה.:

א. הנשיאות תקבע את שעת פתיחת ישיבת הכנסת.

ב. לדון בענין "יום השואה".

הצעה לסדר-היום של חבר הכנסת ג. ילין-טור

ג. שפרינצק - יו"ר הכנסת:

התעוררה שאלה, ויכולות להתעורר עוד שאלות כאלה, שהצעה מסויימת לסדר-היום אינה יכולה להיות טובאת לכנסת. נקודת הכובד אינה בתוצאות ההצעה לסדר-היום, אלא בעצם היותה מוגשת לכנסת. מציעים רבים יודעים מה יהיה גורל הצעתם ובכל זאת הם מציעים, כי ישנם שומעים וישנם עלובאים והצעתם מתפרטמת. הצעת חבר הכנסת ילין-טור היא מסוג זה. לדעתו היא אינה יכולה להיות טובאת לכנסת. הצעתו היא בקשר לקדושה הנוצרית של הר-ציון. אני מניח שכולם קוראים עתונים ויודעים את הנעשה. (ג. ילין-טור: זה קתולי ולא נוצרי). האובייקט של הצעתו אינו דבר שיכל להיות נושא של דיון פומבי, מפני שהוא קשור עם דבר עלייתה של מרים השמימה. על זאת אי-אפשר להתווכח. ישנם דברים שאינם שייכים לפוליטיקה אבל אי-אפשר להתווכח עליהם והם צריכים להיות מחוסנים. אני מוצא שיש לדון בשאלה זו בחילה בוועדה הפוליטית. ועדה זו יכולה להסיק את מסקנותיה. הצעתי זאת לחבר הכנסת ילין-טור והוא איננו מסכים לכך. ואני מבקש את ועדת הכנסת להכריע בענין זה.

ג. ילין-טור:

פחות מכל מענין אותי הצד השמימי שבהצעה. ביחס לזה הכנסיה האנגליקנית מתקוטטת כבר עם הכנסיה הקתולית, אם האם הקדושה עלתה למרום בגופה או לא. אותי מענין רק הצד הפוליטי וכך גם ניסחתי את הבעיה הזאת. בלי כל קשר לשאלה אם עלייתה של מרים למרום היא נכונה או אינה נכונה. אני ניסחתי את הצעתי כדלקמן: "אדישותה של ממשלת ישראל כלפי הצעד הפוליטי במסווה דתי של הכנסיה הקתולית בהר-ציון". אני רצייתי לקבול ולהזעיק לא על ההחלטה של ההר הקדוש של הכנסיה הקתולית אלא אך-ורק על אדישותה של ממשלת ישראל כלפי הצעד הזה, מכיון שהעוקץ אינו בהכרזת הכנסיה הקתולית, אלא העוקץ הוא בזה שהכנסת הקתולית הכריזה שהיא עלתה למרום דוקא מהכנסיה הדומיניקנית בהר-ציון. בצורה פרובקטיבית. וממשלת ישראל עברה על זה בשתיקה גמורה.

איןני יודע מה מידת הצנזורה שיש לנו; אם יש לנו אך ורק צנזורה צבאית או שיש לנו גם צנזורה אחרת, ואם יש לנו צנזורה אני שואל את יו"ר הכנסת ואת כל חברי הכנסת: האם הצנזורה מחייבת רק את חברי הכנסת, או היא מחייבת לדוגמא גם עלובאים באותו ענין? והנה, ב"דבר" מיום כ"ו בחשוון הופיע מאמר מאת שוכמן, סופר "דבר" שכתב כדיוק באותה בעיה. אינני מבין מדוע לשוכמן מותר לעורר בעיה ב"דבר" ולחבר כנסת אסור לעורר אותה בעיה.

עכשיו בא משרד החוץ וקובע שהדבר עלול להזיק. אני שולל את זכותו זאת של משרד החוץ לקבוע דבר זה. לדעתי ההתנהגות הפוליטית של ממשלת ישראל באו"ם הביאה למדינת ישראל יותר נזק מאשר כל דבר אחר. אני סבור שאני יכול לומר שממשלת ישראל לא תופיע בצורה זו או אחרת ואין הכנסת יכולה להרשות שתהיה צנזורה כפולה ומשולשת על חבר כנסת בכל אשר הוא רוצה להביא לוועדה. לא רצייתי להתווכח עם הכנסיה הקתולית ולא רצייתי להגיד משהו שישיה בו משום עלבון לכנסיה הקתולית או הנצרות בדרך-כלל; רצייתי להגיב רק על אדישותה של ממשלת ישראל, ואני חובע מועדת הכנסת לקבוע שהכרחי שהענין הזה יונא בפני הכנסת.

ג. בר-יהודה:

אני מניח שברור שהדיון הזה הוא רק פרוצדורלי, ואני מניח שלכולם ברור שחבר הכנסת ילין-טור לא אחיעץ לא אתי ולא עם סיעתי לפני שהציע את הצעתו. אם כן, אני סבור לא על הענין הקונקרטי, אם אא כי אם על הענין הפרוצדורלי הכללי, מפני שהחלטה בענין קונקרטי זה תקדים שממנו מסיקים מסקנות במקרים אחרים. ואותי הדבר הזה מענין רק מהצד התקדימי הזה. באו"ם קונקרטי אם ישאל אותי מה לומר - אתן לו עצה להוריד או לא להוריד את הצעתו. כאן אני רוצה לומר דבר ברור מאד: כאשר יו"ר הכנסת מבקש את חוות דעת משרד החוץ אין אליו שום טינה וכאשר משרד החוץ חושב שיש איזה סעיף שיכל לפגוע במדינה - מדברים באופן פרטי עם החבר ומייעצים לו, או אפילו תובעים ממנו לא להעלות את הסעיף - על זה אין שום טענות. השאלה היא: אם הוא יכול לקבוע מה אסור להביא, הוא או איזה מוסד של הכנסת. מוסד של הכנסת, הנשיאות, יכולה להוריד שאלה שהועמדה, אם היא חושבת שהענין הזה פוגע במוסד בצבור או שצורת ההצעה היא פוגעת בדת או במשהו אחר. את זאת אני חושב שצריך לכדוק.

י. בר-יהודה:

אני יכול לתאר לי שבאופן תאורטי יכולה להיות הצעה יוצאת מן הכלל, למשל הצעה שהכנסיה הקטולית היא בלתי-טוטלית. להצעה כזו אנו יכולים לומר שאין ענין זה שייך לנו ולא על הכנסת לדון עליו. רק דברים כאלה - כל שאר הדברים - לא, אין כל רשות לבדוק אותם. אני חושב שאם הדבר קשור בגלוי סודות - אפשר לקיים ישיבה סגורה. זהו אחד מיסודות הדמוקרטיה שמוכרחים לשאת אותם.

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת: אני משתומם על העמדת השאלה מצדה הפרוצדורלי. לא עוררתי כל שאלה פרוצדורלית. פה יש דיון לעצם העניין. העליתי את עצם העניין ולא את הפרוצדורה.

10

היו"ר י. חרי:

הסדר עו עכשו, כל זמן שהוחלט אחרת, ששום דבר אצנו יכול לעכב הצעה לסדר היום. כל ההצעות מובאות ישר למליאה ושום דבר אינו יכול לעכב בעון. עכשו ישנה הצעת יו"ר הכנסת - זהו נושא רציני מאד ודאי מאד שגדון בו - מה לעשות במקרים מסוימים שאין להביא את זה לפני המליאה. זהו ענין של פרוצדורה ואין לשנות את הפרוצדורה. אחר-כך כאשר הכנסת תקבל את התקנון קשה יהיה לתקן אותו כי תהיה דרושה בשביל זה החלטת הכנסת. כרגע לא עומדת לפנינו הבעיה של חבר הכנסת ילין-מור, אלא מה לעשות במקרים שאי-אפשר להביא את ההצעה למליאה.

מ. יערי:

אם אנו עוסקים בענין הפרוצדורה נדמה לי שאנו עושים מלאכה כפולה. אנחנו צריכים לדעת מה הענין שמביא חבר הכנסת ילין-מור. הוא אומר שזה ענין פוליטי.

היו"ר י. חרי:

עלינו להחליט מה לעשות במקרים כאלה. אם מחליטים שועדת החוץ והבטחון היא הבודקת - היא תברר את השאלה. אם יוחלט שועדת הכנסת היא הקובעת - נשמע אנחנו מה הענין שמציע חבר הכנסת ילין-מור.

צ. יהודה:

אני חושב שהצעת חבר הכנסת יערי היא יותר עמוקה מהפירוש שניתן לה. יש לפנינו שאלה ענינית ואני תומך בהצעתו של חבר הכנסת יערי.

ש. כ"ץ:

האם ישנה הצעה לשנות את הנוהג הקיים - מי מציע זאת?

היו"ר י. חרי:

היו"ר מציע לדון בבעיה זו ועלינו להחליט אם משאירים את הנוהג הקיים או משנים אותו.

ט. גרבונובסקי:

אני הבינותי את הצעת חבר הכנסת יערי שהוא אצנו רוצה לשנות את הנוהג הקיים, ואני בדרך כלל תומך בנקודה זו. יכולים להיות מקרים כאלה והוא מציע לשמוע את המקרה הזה ואחר-כך להחליט אם יש לתקן את הנוהג הקיים. לדעתי היו"ר צריך לאפשר לשמוע את הענין ועל יסוד זה נקבע אם יש לתקן את הנוהג הקיים. מדוע לא לשמוע קודם את הענין?

היו"ר י. חרי:

אני מדבר בתור חבר הועדה והסיבה לכך שאיני רוצה לקבל את ההצעה היא, מפני שאני מתנגד לה. אני אצביע אם רוצים לדון על השאלה הפרוצדורלית או לעצם הענין.

י. בר-יהודה:

האם איני טועה שבכל העניינים של תקנון ופרוצדורה אנו נוהגים בדרך של קביעת תקדימים בכל דבר, וכל מה שאנו מחליטים זה תקדים מחייב לכל המקרים?

הינר י. הררי:

התשובה לשאלה זו תהיה ההצבעה בוועדה.

אני מעמיד להצבעה את הצעת חבר הכנסת יערי לרון על העניין ואת הצעתי שאנו מתאמצים מהעניין הקונקרטי ודנים על הנושא בכלל.

הצבעה

ברוב של 8 קולות נגד 6 קולות הוחלט לרון על השאלה הפרוצדורלית, מבלי להכנס לעניין הקונקרטי של חבר הכנסת ילין-מור.

י. כסה:

גם אני רוצה להדגיש שלא מדובר על איזה שנוי בתקנון המקובל, לגבי זכותו של חבר הכנסת להציע הצעות לסדר-היום. מדובר כאן על מקרים יוצאים מן הכלל ואין פרלמנט בלי יוצאים מן הכלל; כמו שאי-אפשר לחיבת בלי כלל אי-אפשר לחיות בלי יוצא מן הכלל. במה מדובר כאן? המדובר הוא בזאת שחבר כנסת מגיש הצעה לסדר-היום שלפי דעתו של יו"ר הכנסת או לפי דעתה של הנשיא או יש בעצם הגשת השאלה לסדר-היום חבלה בטחונות או פוליטיקה. היושב-ראש יודע שסמכותו בעניין זה מוגבלת והוא מתייעץ עם משרד החוץ או עם משרד הבטחון. אם משרד הבטחון או משרד החוץ הביעו את הדעה שעצם הצגת השאלה יש בה חבלה - מה היא זכותו של הפרט במקרה כזה להחליט שהעניין אינו מזיק. יש לכנסת זכות לרון על הכל אבל יש מקרים שמוטב לצמצם זכות זאת של הפרט, אפילו אם משהו חושב שזה ישמש תקדים. אנחנו דמוקרטיים ואיננו הופכים יוצאים מן הכלל לכלל. נאמר כאן שניתנת אפשרות לחבר הכנסת לברר את העניין אך לא בסליחה, אלא בוועדת חוץ ובטחון. האיש יוזמן לוועדת החוץ והבטחון והעניין יבחן, ואם הצגת השאלה במקום באופן פומבי מזיקה או אינה מזיקה. כאשר הממשלה אומרת שזה דבר שאי-אפשר להעלות לסדר-היום פרושו של דבר שזה דבר שהיא אינה יכולה לענות עליו ואז - מה זכותו של חבר להציג שאלה שהממשלה אינה יכולה לענות עליו. זה ישנו בכל הפרלמנטים - זה מוכרח להיות גם אצלנו. (י. בר-יהודה: באיזה פרלמנט זה ישנו? אולי בפרלמנט של פרנקו) המסטר שלו משמש לי דוגמא בדיוק כמו לך. ועדת החוץ והבטחון זוהי הכנסת במיניאטורה. אין פה התחמקות מעצם העניין. יש פה רק מניעה מדיון פומבי - אלה הם מקרים יוצאים מן הכלל.

א. ציולינג:

אני מודה בכך שיכול להיות נזק בהצגת דברים כפומבי ובצבור. אני איני מסכים שבזק זה יכול להגרם דוקא ע"י הצגת סעיף לסדר-היום, מפני שהמציג אותו אין אחריות המדינה עליו. לצערי האחרונים על המדינה לפעמים עושים את זה תוך דיון על סדר-היום על דעת כולנו לנזקה של המדינה ויכולתי להביא דוגמאות של מקרים רבים. במקרים רבים אני יכול לייחס את דעת חברי מפלגתם של אותם האנשים על הנזק הנגרם, שלא לצורך, ע"י הצגת דברים שלא לצורך. אפילו בעניין הזה של קטוליות, השמוש במשולש של קטוליות סוסלמיות סוביטיות, לטובת המדינה.

אנחנו מבטיחים את הדבר ע"י פרוצדורה ופרוצדורה אני מסכים שיש סמכות מיוחדת לממשלה ואולי גם לאופוזיציה במקרים מסוימים לא לתת לה "פייור-פליי". בשום אופן לא יכול אחר, מלבד חבר כנסת, לקבוע אם עניין יבוא למליאה או לא. אין איש יכול לעצור את חברי הכנסת. אם לא כן - מתבטל החופש של הכנסת. אנחנו יכולים רק לשמור זכות ליו"ר הכנסת ולממשלה להתייעץ ובמקרים כאלה ישנה אפשרות של ישיבה סגורה ואחרי זה הכנסת תחליט אם היא מפרסמת את הדיון או אינה מפרסמת אותו. או אם היא מפרסמת אותו אחרי שנה. מותר לממשלה לפנות, לתבוע, לנסות לשכנע - אבל הסוף פסוק הוא אצל חבר הכנסת בעצמו.

ש. מ'קוניס:

אני חושב שכל חבר כנסת יכול להציג כל שאלה על סדר-היום וזה על אחריותו הוא. אני חושב שלעצם הענין איננו יכולים לתת זכות לכנסת הקטולית להכריז כל מיני הכרזות. (י. הררי: אנו מדברים רק על שאלה הפרוצדורלית).

בקשר לשאלה הפרוצדורלית, ברור שזאת היא זכותו של חבר כנסת להציג שאלה. אפשר לקבוע ישיבה סגורה או לא - אבל הממשלה אינה יכולה להתערב בזה. היא יכולה להביע את דעתה ליו"ר הכנסת.

עצם הכרזתה של הכנסת הקטולית היא שאלה פוליטית ויש רשות לחבר כנסת להציג שאלה בקשר לזה. יותר מזה: אני חושב שיש רשות מלאה לחבר הכנסת בדרך או לחבר הכנסת פנקט להציג בכנסת שאלה דתית. עד כמה שאני מכיר את הענין, אינני חושב שזה ענין כל כך גדוע שצריך לפחד מפניו. אני חושב שאין צורך להעמיד את השאלה של הכרזת הכנסת הקטולית במצב מיוחד.

ש. כזי:

יש להביח שבמשך השנה עולים על במת הכנסת תריסר ענינים שבסופו של דבר מזיקים לשם הטרינה. אם הממשלה אינה מעונינת לדבר על נושא מסוים - היא יכולה לבחול ולומר שאין היא רוצה לדבר עליו. יש לה רוב שטוכן להאמין לה ולא יהיה דיון. הזכות הזאת להביא הצעות היא הזכות המינימלית של חברי הכנסת והכנסת יכולה למיד להחליט שלא לרונ בהן. כאן יש שאלה של העלאת ענינים לפני הצבור והחבר ושאי להציע שדוקא ענין מסוים יבא לפני צבור גדול ולא לפני ועדה מצומצמת של 15 איש, כפי שמוצע כאן. ליו"ר יש הזכות המלאה לחייב את כל 119 החברים להשפיע על החבר ה-120 ולו יש הזכות המלאה לעמוד על כך שהצעה תובא לכנסת.

י. בר-רב-האי:

לצידה של השאלה הפרוצדורלית עומדת עצם השאלה וזאת-זכותו של חבר הכנסת ילין-מור להביא אלינו את הבעיה הזאת, וללא כל ספק אנו נאלצים לתת תשובה פורמלית לעצם הבעיה היום. בניגוד לדעתו של חבר הכנסת ציזלינג, דעתי היא שלא נוכל להפקיד את במת הכנסת לזכותו האבטולוטית של אחד מ-120. לא הייתי אוטר, כפי שאמר כאן חבר הכנסת בר-יהודה: "באיזה פרלמנט זה ישנו?" זה נאמר מתוך הנחה שזה אינו קיים בשום מקום בעולם. אני חולק על ההנחה הזאת ואבדוק את הענין. ברור לי שיש הכרה שתהיה אינסטנציה גאליה יוכל היו"ר לבא במקרה שתעמוד לפניו שאלה שנראית לו כמסוכנת בשביל במת הכנסת. אדם אומרים שהחוסים יכולים להיות הק חסוסים פוליטיים או בסחוניים - אני אומר שיכולים להיות גם חסוסים אחרים, סוטריים. צריך להיות מיניסום של אסון ליושב-ראש ובסופו של דבר צריכה להיות לו הזכות להגיד "לא".

אשר לאו-אטרנסטיבה השניה - ישיבה סגורה: אין נזק גדול יותר לחיי פרלמנט תקינים מאשר הכרזת ישיבה סגורה.

נ. ילין-מור:

אני חושב שיש הבדל רב בין בעיה פוליטית ובעיה בסחונית. בעוד שבחיינה בסחונית יש צנזורה - והדבר מובן סאליו - הרי מבחינה פוליטית אין הדבר הזה קיים. גם בפרלמנט הבריטי, בשעה שדנו על מצב הזיון באנגליה - במקרה הגרוע ביותר - דנו בישיבה סגורה; אבל לעולם לא אסרו על צ'רצ'יל להביע את חרותו לרגל חוסר הזיון של אנגליה.

לא רציתי ללחוץ בהצעה זאת כל זמן שהצעת ירושלים לא הובאה להצבעה בעצרת האו"ם. עכשו גם הנמוק הזה אינו קיים.

דבר שני: אם ועדת הכנסת או הכנסת תקבל החלטה אחרת, יוצר מצב מוזר ומגוחך מאד. אני, למשל, רשאי את כל הפרשה הזאת להדפיס בכרוז ולפרסם אותו והצנזורה לא תוכל לעשות דבר. ואני חושב שהדבר יהיה מגוחך שדבר שלא ניתן להביאו לכנסת מובא לפרסום ע"י כרוז.

א. י. גרינברג:

גם חבר הכנסת ילין-מור מודה שיש מקרים שאפשר לא להביא אותם. יוצא מזה שיש לתת לזה צורה תקנונית. לכן, אני מציע להעביר את הענין לוועדת המשנה לעניני תקנון, והיא תסדר את הדבר הזה.

י. טרלין:

אני חושב שכל נסיון להגביל את זכותו של חבר כנסת להציג שאלה לסדר-היום, הוא מסוכן. אילו האסנתי שיש הגיון אובייקטיבי בפרלמנט בכלל ובכנסת שלנו בפרט - הייתי אולי מסכים לכך. אבל כל הגיון הוא קודם כל מפלגתי ולפי זה קובעים מה מסוכן למדינה ומה אינו מסוכן למדינה. לכן, אני מציע אצטא להשאיר את הנוהג הקיים - זוהי זכותו הראשונית של כל חבר כנסת להציע הצעה לסדר-היום.

שנית, אם ליו"ר הכנסת או לנשיאות יש פקפוקים יש בפניהם שתי דרכים: א. לפנות לחבר המציע ולשכנע אותו; ו-ב. אם לא הצליחו לעכב את הענין - מביאים את הענין לבדור יחד עם אותו חבר לוועדת הכנסת. אם לא הצליחו גם כאן - הענין מובא למליאה.

הרשות בידי הממשלה או כל משרד אחר לבסות לשכנע את החבר; שכנע - טוב; לא שכנע - הענין מובא למליאה.

היו"ר י. הררי:

ראשית כל אני מעונין מאד שלא בערוב את הענין של חבר הכנסת ילין-מור בדיון הזה, מפני שדוקא בענין של חבר הכנסת ילין-מור אני באופן פרטי יכול לקיות בדעה שאין אסון אם הדבר יובא לכנסת, וזה אולי טוב בשביל הממשלה שהיא תוכל לענות כהלכה לחבר הכנסת ילין-מור. אבל איני נכנס לבעיה זו. עלינו לדעת אם בכלל לתת אפשרות כזאת. עד עכשו שטרנו על זכותו של חבר הכנסת להביא כל הצעה שהוא רוצה, וזאת צריכה להיות זכותו היסודית של חבר, מפני שברור שכל הצעה לסדר היום אינה נוגעת לממשלה. אחרת - משום מה מביאים הצעה לסדר-היום, חוץ מאשר אם הממשלה בעצמה תביים הצעה לסדר-היום.

איננו יכולים להתעלם מכך - וחבר הכנסת ילין מור מסכים לזאת - שיש מקרים שסמכות בסחונות אין להביא את ההצעה בפני הכנסת. עלינו למצוא פתח כדי שהממשלה תוכל, במקרה שיש לה פקפוקים, - והיא מתייעצת עם הממשלה והממשלה מחווה את דעתה שאין להביא את ההצעה - להביא את הענין לוועדת חוץ ובטחון ושם דנים בענין. לאחר שועדת החוץ והבטחון דנה בענין, ישנן שתי אפשרויות: או שהחבר בא על ספוקו, או שועדת החוץ והבטחון מחליטה אם יש להביא את הדבר למליאה או לא. ז.א. הרוב מחליט. אין דרך אחרת - הרוב מנהל את המדיניות ואני טוהר להכנס לרוב.

ש. כץ:

האם אתה לוקח בחשבון שהכנסת החליטה שבזמן שדנים על הענינים הנוגעים לבטחון אפשר לצנזר גם באומים של חברי הכנסת?

היו"ר י. הררי:

לדעתי אין לזה כל קשר כי הצנזורה מלא על "דברי הכנסת" ולא על מה שמדברים במליאה. במליאה הדבר נשמע והממשלה נמצאת במצב לא נוח מפני שהיא אינה יכולה לענות כיון שהיא כגלה על-ידי כך טוהרות.

פ. אילנית:

אני רוצה להגיד שהמצב היום בעולם, ולא רק בכנסת, הוא כזה שהמושגים: מש מפריע לבטחון המדינה ומה מועיל לה, הם דברים שנתונים במחלוקת החריפה ביותר ולכן תפקידו של הפרלמנט הוא לבקר או להעיד את תשלמת לב הקהל על מה שמסכן את המדינה ומה שאינו מסכן. אם יוחלט כמו שמציעים כאן, שרוב יחליט על כך, כל הפרוצדורה של קיום הפרלמנט בשלה ומבוטלת. אם כך הדבר - האם גם הרוב אינו צריך להביא את הצעותיו ואת מעשיו לפני ועדת חוץ ובטחון; הוא עושה את הדברים האלה בלייק סכסס - האם אינו חייב להופיע בפני ועדת חוץ ובטחון?

פ. אילנית:

בכנסת יש רשות מלאה להעלות דוקא
שאלות של הגנה ובטחון. הדבר השני
הוא שיש לקבוע, שישנה אפשרות של ישיבות סגורות. זאת לא הכנסת. לא
יכולנו להרגיל את הכנסת שישנם דברים שהדיון הפנימי יפה להם.

מנוגרבוסקי:

אני מציע לדחות את הדיון וההצבעה
לישיבה הבאה.

היו"ר י. הררי:

אנו מפסיקים את הדיון עד לישיבה הבאה.
נרשמו עוד לרשות הדבור: חברי הכנסת
בן-עמי, גרבוסקי, יו"ר הכנסת י. שפרינצק, יערי והרב נורוק.

הישיבה ננעלה בשעה 11.